

Aan de leden van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum ingekomen vragen : 22 maart 2021
Datum GS-besluit : 15 juni 2021

Vragen nr. 33

Vragen van mevrouw **R. Alberts-Oosterbaan** (SP) over staalslak.

De voorzitter van Provinciale Staten van Noord-Holland deelt u overeenkomstig het bepaalde in artikel 45 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten mede, dat op 22 maart 2021 door het lid van Provinciale Staten, mevrouw **R. Alberts-Oosterbaan** (SP), de volgende vragen bij Gedeputeerde Staten zijn ingekomen.

INLEIDING VRAGEN

In 2014 en 2016 stelde de SP schriftelijke vragen over het gebruiken van staalslak op de voormalige vuilstort Aagtenbelt in Beverwijk^{1 2}. Staalslak blijft over, is afval, wanneer staal geproduceerd wordt. In ons land gebeurt dat door Tatasteel in IJmuiden. Op 21 maart kwam staalslak aan de orde in de uitzending De Vuilnisman, Gerommel in de polder³. Dezelfde dag publiceerde Tatasteel een reactie⁴.

¹ <https://api1.ibabs.eu/publicdownload.aspx?site=noordholland&id=b14fa157-b7b8-4b79-a7ff-7718394fdc38>

² <https://api1.ibabs.eu/publicdownload.aspx?site=noordholland&id=d749c628-7c12-4203-a64c-7d5f2e087f69>

³ https://www.npostart.nl/de-vuilnisman/21-03-2021/KN_1725840

⁴ <https://omgeving.tatasteel.nl/nieuws/2021/informatie-staalslakken-naar-aanleiding-van-uitzending-'de-vuilnisman'.html>

INLEIDING ANTWOORDEN

Wat zijn staalslakken

Staalslakken zijn een bijproduct van de staalproductie en ontstaan bij de omzetting van ruwijzer naar staal. Er zijn verschillende typen/kwaliteiten staalslakken, die hun eigen eigenschappen hebben en daarmee ook toepassingen. De staalslakken, die bij Tata Steel IJmuiden worden geproduceerd, heten LD-staalslakken (LD staat voor Linz-Donawitz). Hieronder vallen verschillende soorten: de converterslak, slobslak en de giethalsslak.

Situatie Pelt & Hooykaas

Het bedrijf Pelt & Hooykaas is producent en leverancier van secundaire bouwstoffen voor grond- weg – en waterbouw, het bedrijf is gevestigd in IJmuiden. Pelt & Hooykaas neemt de staalslakken af van Tata Steel en verkoopt deze door aan afnemers. Het bedrijf moet hiervoor een vergunning aanvragen bij de Omgevingsdienst IJmond en heeft deze ook gekregen. De Omgevingsdienst IJmond is naast het afgeven van de vergunning ook verantwoordelijk voor het toezicht en handhaving van het bedrijf.

Certificering

Certificering van staalslakken vindt plaats door KOMO. Dit is een collectief keurmerk dat in de Nederlandse bouw wordt gebruikt: voor woningbouw, utiliteitsbouw en grond- weg- en waterbouw. KOMO-certificaten en -attesten worden uitgegeven door instellingen, die daarvoor geaccrediteerd zijn door de Raad voor Accreditatie en een licentieovereenkomst hebben met de Stichting KOMO. Een deel van de certificaten sluit aan bij het Bouwbesluit en Besluit bodemkwaliteit. In deze certificaten staat hoe staalslakken moeten worden toegepast. Daarnaast wordt er ook gesteld dat afnemers verantwoordelijk zijn voor de opvolging van de gestelde voorschriften.

Toepassing staalslak

Het toepassingsgebied van de staalslak hangt af van het gehalte vrije kalk, de wet- en regelgeving en de civieltechnische eigenschappen. Staalslakken worden in Nederland doorgaans in de grond-, weg- en waterbouw (GWW-sector) toegepast. Voorbeelden hiervan zijn de wegfundering, geluidswallen, oprit/afrit kunstwerken viaduct, etc.. Daarnaast worden staalslakken toegepast in asfalt.

Meestal is een gemeente het bevoegd gezag voor de toepassing van de staalslakken vanuit het Besluit Bodemkwaliteit. De gemeente is dus verantwoordelijk dat de afnemers de staalslakken toepassen, zoals het is omschreven in de certificaten. Dit betekent dat een gemeente toezicht houdt op dit proces en eventueel handhaaft.

Rol provincie

De rol van de provincie Noord-Holland is minimaal. Gedeputeerde Staten en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied hebben in juni 2014 formeel vastgesteld, dat staalslakken de status van bijproduct hebben. Hiermee kunnen staalslakken als bouwstof worden toegepast. Een vergelijkbaar besluit heeft het Ministerie Infrastructuur & Milieu genomen in 2017, waarmee in heel Nederland staalslakken deze status van bijproduct hebben.

VRAGEN INCLUSIEF BANTWOORDING GEDEPUTEERDE STATEN

Vraag 1:

Uit de uitzending van De Vuilnisman werd duidelijk dat de staalslak die gebruikt werd in Rockanje, Hellevoetsluis, Oude Tonge en Spijk ongebluste kalk bevatte, wat onder anderen brandwonden kan veroorzaken. Ongebluste kalk mag nooit in aanraking komen met water, omdat de PH-waarde dan tot het niveau van gootsteenontstopper oploopt. Daarom moet er uiterste zorgvuldigheid betracht worden bij gebruik ervan. Tata geeft in de eigen toelichting aan dat er in staalslak calciumsilicaat zit. Calciumsilicaat kan gebruikt worden als vochtafdichter en ook als asbestvervanger in bijvoorbeeld woningbouw. Wordt er toezicht gehouden welk staalslak de terreinen van Tata verlaat? Zo ja, door wie of door welke instantie? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 1:

De staalslakken, die het Tata Steel terrein verlaten, worden verkocht aan het bedrijf Pelt & Hooykaas. Het bedrijf verkoopt de staalslakken als gecertificeerde bouwstof door aan afnemers. Pelt & Hooykaas heeft voor haar activiteiten een omgevingsvergunning moeten aanvragen en gekregen. Hierin is opgenomen dat Pelt & Hooykaas zelf een registratie moet bijhouden welke stoffen er in- en uitgevoerd worden. De Omgevingsdienst IJmond voert de VTH-taken uit voor dit bedrijf.

Vraag 2:

Deelt u de mening van de SP dat het wel degelijk verschil maakt of staalslak calciumsilicaat dan wel ongebluste kalk bevat? Zo ja, hoe en door wie wordt er gecommuniceerd dat of het een of het ander in de staalslak zit?

Antwoord 2:

Ja, dat maakt verschil, de materialen die in een staalslak zitten bepalen het toepassingsgebied. Alle regulier toegepaste staalslakken zijn gecertificeerd. Pelt & Hooykaas heeft de verantwoordelijkheid deze certificaten aan afnemers te overhandigen, zodat deze bekend is met de materialen en de instructies hoe de staalslakken moeten worden toegepast.

Vraag 3:

In de antwoorden op de vragen 2016|42 schreef GS dat staalslak een gecertificeerd bouw materiaal is. Wat zijn de eisen waaraan staalslak moet voldoen om dit certificaat te krijgen? Wie of welke instantie geeft dit certificaat af? Is daarbij een rol weggelegd voor de Omgevingsdienst? Graag een toelichting.

Antwoord 3:

Staalslakken moeten voldoen aan de wettelijke eisen voor bouwstoffen, die voortvloeien uit het Besluit bodemkwaliteit. Alle producten die onder het Besluit bodemkwaliteit vallen zijn van een KOMO-(keurmerk voor bouw- en infra) , dan wel NL BSB-certificaat (BSB = bouwstoffenbesluit) voorzien.

De Omgevingsdienst IJmond heeft geen rol in het afgeven van de certificering. Het bedrijf Pelt & Hooykaas is verantwoordelijk om certificaten te overhandigen aan de afnemers. De Omgevingsdienst IJmond kan wel toezicht houden bij Pelt & Hooykaas, dat het bedrijf voldoet aan de afgegeven omgevingsvergunning.

Vraag 4:

Het storten van staalslak, wat in de uitzending van De Vuilnisman aan de orde kwam, had niet plaatsgevonden op Noord-Hollands grondgebied. De staalproductie is echter van enorme omvang en het daaruit voortvloeiende bijproduct staalslak is navenant enorm. Het is om die reden niet onaannemelijk dat staalslak ook op Noord-Hollands grondgebied wordt toegepast en dat dit niet alleen op de vuilstort van Aagtenbelt in Beverwijk is gebeurd. Kunt u een overzicht geven waar sinds 2014 staalslak is gebruikt op Noord-Hollands grondgebied en bij welke projecten dit is gebeurd?

Antwoord 4:

Er is op dit moment geen overzicht voorhanden waar sinds 2014 staalslakken zijn toegepast op Noord-Hollands grondgebied. Er is op dit moment ook geen meldplicht, maar in de toelichting op de wet Bodemkwaliteit wordt aanbevolen, dat er contact wordt opgenomen met het bevoegd gezag om in overleg te gaan over toepassing en eventueel aanvullende voorwaarden.

Vraag 5:

Volgens de uitzending van De Vuilnisman is de aannemer (in het geval van golfbaan The Dutch Pelt en Hooykaas, die ook zorg droeg voor de Aagtenbelt-kwestie) verantwoordelijk voor de milieuveiligheid. Deelt u de mening van de SP (en van de Officier van Justitie uit de uitzending) dat ook de producent verantwoordelijk behoort te zijn voor de levering van een veilig bijproduct, dan wel voor de juiste informatie over dit bijproduct en niet kan volstaan met het betalen voor het afnemen van dit bijproduct (anders gezegd: dat de afhandeling van staalslak als bijproduct niet aan de markt moet worden overgelaten, zoals nu dus gebeurt)? Graag een toelichting.

Antwoord 5:

De staalslakken voldoen aan de wettelijke eisen voor bouwstoffen, die voortvloeien uit het Besluit bodemkwaliteit. Alle producten die onder het Besluit bodemkwaliteit vallen, hebben een KOMO-, dan wel NL BSB-certificaat.

Wij vinden een aantal zaken belangrijk. Pels & Hooykaas moet de afnemer van voldoende informatie voorzien, waaronder de instructies van het certificaat. Daarnaast moet de afnemer de instructies op de juiste manier opvolgen, zodat de staalslakken op de juiste manier worden toegepast. En hier moet voldoende toezicht op plaatsvinden: bij Pels & Hooykaas door de Omgevingsdienst IJmond en op de projectlocatie, doorgaans door de gemeente.

Vraag 6:

Doordat staalslak niet langer afval heet, maar voortaan bijproduct wordt genoemd en gebruikt kan worden als gecertificeerd bouw materiaal, heeft Tata een veel kleinere administratieve last. Deelt u de mening dat dit voordeel (want minder werk en dus minder kosten voor het bedrijf) ook zijn nadeel heeft (want afwenteling op de leefomgeving)? Zo ja, is dat voor u aanleiding om bij het Rijk aan te kloppen om aanscherpende regels op te stellen, opdat milieu en volksgezondheid minder gevaar zullen lopen?

Antwoord 6:

Vanuit ons bewustzijn dat een verkeerde toepassing van staalslakken kan leiden tot milieu- en gezondheidsschade stellen we dit aan de orde in onze gesprekken met het Rijk, maar ook met de VNG. Het zijn uiteindelijk de gemeenten, die verantwoordelijk zijn dat afnemers de voorschriften uit de certificaten opvolgen.

Vraag 7:

In de uitzending van De Vuilnismen kwam (voormalig) onderzoeker Hans van der Sloot aan het woord die vertelde over een rapport met daarin aanbevelingen om meer eisen aan het storten van staalslak te stellen. Hij vertelde dat hier niets mee is gedaan na overleg tussen de landelijke overheid en Tatasteel, omdat Tata deze eisen niet wilde. Hoe beoordeelt u de houding van Tata in deze? Herkent u iets in deze houding van Tata?

Antwoord 7:

Wij nemen geen standpunt in over de houding van Tata Steel.

Vraag 8:

In het coalitieakkoord staat dat Noord-Holland op weg wil naar een circulaire economie. Deelt u de mening dat deze nobele doelstelling in gevaar komt wanneer er gevaarlijke stoffen in een bijproduct als staalslak zitten? Zo ja, hoe denkt u deze bedreiging van uw plannen om tot een circulaire economie te komen te ondervangen?

Antwoord 8:

Nee, deze mening delen wij niet. Eén van de kerngedachten achter de circulaire economie is het einde van afval, en het hergebruiken van alle reststromen. Het nuttig hergebruik van staalslakken als bouw materiaal maakt daar onderdeel van uit.

Vraag 9:

Deelt u de mening dat de circulaire economie die Noord-Holland voorstaat niet inhoudt dat er vervuilde restproducten "geëxporteerd" worden naar andere provincies (lees: over de schutting worden gekieperd)? Welke stappen gaat u ondernemen om dit voortaan te voorkomen?

Antwoord 9:

De provincie staat voor een circulaire economie waarin in dit geval bijproducten verwerkt of hergebruikt worden. Als dit in een andere regio of provincie beter kan dan in de eigen provincie hebben wij daar geen bezwaar tegen. Wij vinden het belangrijk dat het transport en de verwerking (waar dan ook) voldoet aan de geldende wet- en regelgeving.